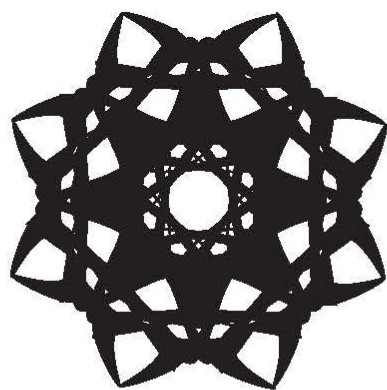


LEONIDA NEAMȚU



Aventură și contraaventură



LEONIDA NEAMȚU s-a născut în 1934, la Soroca (azi, Republica Moldova). În 1940, odată cu ocuparea Basarabiei, familia se refugiază în Maramureș, locuind în Vișeu, apoi în Sighet.

După studiile liceale, urmează cursurile Facultății de Filologie a universității clujene.

Debutază, în 1952, cu un volum de poezii, în *Almanahul literar*, revistă coordonată de poetul A.E. Baconsky. Începând cu anul 1964 începe să publice exclusiv romane.

Devine redactor la *Almanahul literar* (care își va schimba numele în *Steaua*) și membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Moare pe 25 octombrie 1991, la Cluj-Napoca, lăsând în urmă peste treizeci de volume publicate și câteva manuscrise.

Leonida Neamțu este un scriitor care scapă oricărui tip de încadrare literară. A abordat genuri ca romanul SF sau de aventuri și a trecut, firește, și prin cel polițist, integrând însă, în toate, umorul negru, absurd și referințele culturale.

ACORD

Plutește singură.

Valurile se izbesc de etrava navei și se sting unduind de-a lungul bordurilor. Și fiindcă, în beznă, cârmaciul ațipit se clatină, se clatină în ritmul ruliului, cu mâna încleștată pe cavila timonei, fiindcă e ora pierdută când meridianele se încurcă între ele și se confundă, ora neagră, ora apăsătoare a cartului mijlociu, iar pe punte nu se vede nicăieri umbra vreunui om, ai zice că numai spiritul lui Enric Navigatorul mai veghează asupra acestui catarg, care nici nu stă pe loc, dar parcă nici nu înaintează.

Oceanul e același.

Nesfârșit. Negru. Străin. Închis cu milioane de lacăte.

Și întunericul este același. Ca la începutul lumii, înainte ca Dumnezeu să fi promulgat legea cu privire la lumină.

Poate că și nava este aceeași. Nava care a trecut pe aici în urmă cu o mie de ani, cu două mii. Deosebirile nu sunt esențiale.

Se spune că momentul cel mai cumplit este cel al desprinderii de țarm; în el se întâlnește amintirea tuturor dezastrelor, de mii de ani încoace, cu presimțirea celor viitoare...

De la un timp la teugă a apărut o siluetă; înseamnă că, totuși, cineva nu doarme pe nava aceasta. Se reazemă de bastingaj, privește înainte și cine știe ce gânduri îi trec prin cap!

Așa a fost totdeauna: un om la prova, încercând să ghicească ce este în față. Ispitindu-și destinul. Și așa va fi întotdeauna.

Întâi s-au aprins reflectoarele galbene, inundând manejul. O clipă intermediară. Pe care o cunosc numai acrobații, înainte de salturile cu adevărat mortale... Toba începu să dănțuie, ritmând un marș dinspre sud-vest. Alte patru reflectoare își întoarseră privirile în sus, aprinzând fascicule multicolore sub cupola unde se legănau trapezele singure. Directorul, în smoching, binevoi să-și arate cinstita față, șchio-pătând cu demnitate în fața publicului înfierbântat; își dresе vocea, încercă să pară emoționat clipind des și frământându-și mâinile, în timp ce anunța numărul de mare atracție:

— *Señoras y señores, señoritas y señoritos!*¹ Și voi ceilalți! Cum știți fiecare, de la mic la mare, astăzi, în onoarea încheierii păcii pe planeta noastră afurisită, circul „Bix“ vă oferă un program cu totul deosebit, internațional! Internațional am zis, și sper că înțelegeți ce înseamnă asta! Am plăcerea de a vă prezenta una din vedetele mondiale ale trapezului! Pierre Vinoha! Supranumit „Tigrul“! Supranumit „Pantera“! Supranumit „Le Diable“²! Neîntrecutul acrobat zburător! Gloria tuturor timpurilor! Căscăți-vă ochii și priviți, păcătoșilor, profitați de prezența marelui Vinoha printre noi! *Allez! Allez*³, Vinoha!

Publicul răspunse cum trebuie, adică urlând. Trompetele începură să țipe, toate privirile apăsară

¹ Doamnelor și domnilor, domnișoarelor și domnișorilor! (în limba spaniolă) (n.r.)

² Diavolul (în limba franceză) (n.r.)

³ Hai! Hai! (în limba franceză) (n.r.)

draperia ce masca intrarea artiștilor, de unde însă nu apăru nimeni.

— *Allez!* strigă iar directorul. Vinoha! De ce întârzii? Populația Managiei te așteaptă! Cu nerăbdare, cu dragoste, cu...

Cineva șopti în spatele său; de după culise, un om îi făcu semne, directorul fugi într-acolo. I se spuse că marele Vinoha, acrobatul, nu e nicăieri. Alergă atunci spre cabina lui Lardea, scamatorul, vechiul prieten al „Tigrului“. Cabina era părăsită. Dispăruse și întreaga avuție a scamatorului, adică Felicia, cobra dresată, cu colivie cu tot.

— *Herr Direktor!*, își întinse gâtul dresorul de uran-gutani, un neamț deșirat, i-am văzut azi după-amiază pe Lardea și Vinoha urcându-se pe bordul lui *Europe*.

Directorul îl fulgeră din priviri.

— *Europe?* Ce mai e și asta?

— O copoie nenorocită, *Herr Direktor...* Dracul știe de unde a venit acum vreo trei zile... Spunea un bețivan că ridică ancora chiar în noaptea asta, dacă am înțeles bine... O navă bună pentru transportat hoituri, *Herr...*

Directorul căzu pe scaun, făcându-și vânt cu batista, în timp ce vâna din mijlocul frunții i se umflase de furie.

— *Los dioses de sus madres!*² Au fugit... Vinoha mă avertizase că vor să plece, iar eu i-am amenințat cu închisoarea dacă nu respectă contractul... Au fugit!

Se auzeau tot mai tare vociferările publicului:

— ÎI vrem pe Vinohaaa!

¹ Domnule director (în limba germană) (n.r.)

² Dumnezeii mă-sii! (în limba spaniolă) (n.r.)

— Li se făcuse dor de casă! mormăi directorul. Casa unui circar e circul! Așa e de când există lumea, și de când există circ!

În acest moment, o bătrână creolă își făcu loc printre cei care-l înconjuraseră pe director.

— *Señor mio!*, în seara aceasta e cald! Ca în nouă sute treizeci și unu, înainte de cutremur...

— Cum?

— Și n-aș vrea să vă supăr, dar Manuel nu e nicăieri.

— Fiul meu?

— A dispărut, șopti bătrâna, la fel de neclintită. Îl caut de cum s-a înserat.

— Toată lumea după mine! Vinoha mi l-a răpit pe Manuel! Toți dresorii, echilibriștii, călăreții, toți saltimbancii! Ticăloșii mi-au furat copilul! Dați afară spectatorii... Toată lumea după mine!

În port, pe vasele ancorate, pe cheiuri, peste tot, marinarii petreceau cu foc, având drept pretext sfârșitul războiului. Părea că întreg orașul se revărsase într-acolo. Printre împușcături, focuri de artificii și strigăte, era greu să te înțelegi cu cineva.

— Dar unde-i *Europe*?

— *Europe*? Vechitura aceea? A ridicat ancora acum vreo câteva ceasuri... fu răspunsul. Prima încruntătură a oceanului o va spulbera!

— Dar în ce direcție a plecat? Auziți? Voi, marinarii, voi, care le știți pe toate!... Încotro a luat-o *Europe*?

— Asta nu știm, *señor!* Și chiar dacă am ști...

¹ Domnul meu (în limba spaniolă) (n.r.)

Directorul cercului „Bix“ scoase din adâncul buzunarului, ca dintr-un puț fără fund, un pumn de monede clinchenitoare.

— A întins-o spre Melbourne, pe cinstea mea, se jură un vlăjgan înhățând moneda.

— Minți! *Europe* a ridicat ancora pentru Mar del Plata, afirmă altul.

— La Londra!...

— La Valdivia!...

— La Cape Town!...

— Hâc! sughită, mort de beat, un bătrânel într-o uniformă ciudată, soioasă, nu se știe dacă de căpitan de nava sau de portar la un bordel de mâna a treia. Domnilor, este imposibil! *Europe* n-a ridicat încă ancora. Cum putea să plece fără căpitan? Eu sunt căpitanul vajnicei *Europe*...

Dar nimeni nu-l lua în seamă. Marinarii chefuiau în seara aceea...

— Lardeaaa!!! Vinohaa!!! zberă directorul cercului „Bix“, amenințând cu pumnii orizontul vânat deasupra căruia se stingeau stelele. O să-mi plătiți pentru asta!!!

2

Se trezi în întuneric și simți că i se face frică; nu se auzea nimic, nici măcar sforăitul liniștitor al celui de alături. Vinoacă își încorda auzul, dar nu înregistrează decât urlatul interior al sângelui. Ceva care crește și descrește...

— Lardea! Dormi?

Și cum răspunsul oricum n-ar fi venit, întinse cu precauțiune mâna. Drace, așternutul scamatorului era gol. În schimb dădu de colivie. Cobra, trezită, se mișcă și lui Vinoacă i se păru că o aude suspinând. Își retrase repede mâna, înfiorat de senzația eventualei mușcături otrăvite, în lipsa scamatorului, cobra ar fi putut să-l atace. Colivia nu era decât o poveste. Bestia se putea strecura oricând, mlădiindu-se printre gratii. De ani de zile Vinoacă purta un război mut cu bătrâna cobră, care totuși nu dovedise prin nimic, până atunci, că l-ar dușmăni.

— Dormi, dormi, Felicia! Încercă el s-o convingă.

Cobra parcă suspină, iar apoi se liniște; Vinoacă sări din pat și căută orbecăind ieșirea. Cu toate că era scund, se pocni zdravăn în frunte, uitând să se aplece. Printre înjurături și stele verzi, tremurând, se repezi în sus. Se clătină amețit pe punte, văzu că e singur, singur de tot, văzu cerul întunecat, oceanul întunecat, arborele maestru uriaș în stânga sa, gata-gata să se repeadă la el să-l sugrume și simți în gâtlej dorința aproape irezistibilă de a slobozi un strigăt, după ajutor. N-o făcu, tot de frică. Înainta câțiva pași, încordat, și deodată zări silueta lui Lardea, la bastingaj.

— Mă lași singur cu Felicia! Ar fi putut să... Ce se întâmplă? Unde suntem?

Punea întrebări în virtutea unui vechi și inutil obicei, și nu în speranța că ar fi putut scoate dintre fălcile încleștate ale scamatorului măcar o singură silabă. După câțva timp, Lardea îi puse mâna pe umăr, gest neașteptat, trădând poate o frământare lăuntrică cu totul deosebită. Vinoacă fu gata să se răstoarne de emoție. Scamatorul îl mai mângâiasă așa

o dată, în urmă cu vreo trei ani... Asta se întâmplase în seara când Vinoacă lunecase de pe trapez și zăcuse cu febră mare, gata să-și țină ultimul discurs. Fără să spună un cuvânt, Lardea porni spre ghereta timonierului. Ocoala cu siguranță obstacolele, și Vinoacă se gândi încă o dată că prietenul său vede prin întuneric. În lumina slabă ce se reflecta de pe suprafața compasului, văzu omul de la cârmă, care dormea de-a-n picioarele. Lardea privi acul busolei și poziția timonei și Vinoacă deodată înțelese că probabil *Europe* se abătuse din drum...

— Ciudat vas am nimerit pentru călătoria noastră!

Lardea părea că ascultă. De la un timp liniștea deveni nefirească. Vuietul surd care răzbătea uneori din sala mașinilor încetase și el. Numai oceanul gemea în adâncuri, chinuit în beznă de stranii vise neliniștite.

— Au oprit și motoarele! exclamă acrobatul.

Lardea clătină ușor din cap, apoi se întoarse și se îndreptă cu aceeași siguranță spre teugă. Își regăsi poziția dinainte.

— Dar trebuie să facem ceva! se tângui Vinoacă. Să trezim căpitanul. Să-l trezim pe bătrânul ticălos. Vino cu mine...

Scamatorul nu se clinti; și Vinoacă pricepu că nu va părăsi bastingajul ceasuri întregi, poate chiar până la ziuă...

Și Vinoacă rămase lângă el, fiindcă-i era frică să se întoarcă în cabina întunecoasă, unde-l aștepta cobra Felicia cu suspinele ei sinistre. Și fiindcă lângă Lardea se simțea totdeauna, nu se știe de ce, în siguranță. Și fiindcă, oricum, tot n-ar mai fi putut să adoarmă...

Și fiindcă în noaptea aceea ei doi începeau un drum al speranței, pe care fuseseră nevoiți să-l amâne atâția ani, atâția ani!...

3

Ziua începu destul de rău: pe orizontul vânat, norii izbucniseră ca niște explozii; în adâncimi, Preasfântul Șarpe de Mare se urni de pe lespezile unde dormea și se încaieră în glumă (sau poate că în serios?!) cu sine însuși. Șeful de echipaj, aiurit, se duse să-l trezească pe căpitan.

— *Ay Caramba!* Ce naiba facem, căpitane?

Chipul boțit al căpitanului se strâmbă de plictiseală; căscă încă o dată prelung, se trezi de-a binelea, privi împrejur, și în primul minut pe fața lui de maimuță păru că se zugrăvește o anumită mirare. Apoi rânji, își scârpina bărbia și căscă iarăși cu poftă.

— În primul rând, băiete, spune-i bucătarului să-mi aducă o porție bună de *ham and eggs*. Șuncă și ouă. Și să nu lipsească un gât de whisky. Pe urmă, vedem noi...

— Ce ordine îmi dați cu privire la furtuna care se apropie? insistă șeful de echipaj, neînțelegând prea bine englezește.

— Dar secundul meu ce face? se irită căpitanul, rostogolindu-se greu din așternut, unde dormise îmbrăcat.

— Bine, dar ați uitat că n-avem secund pe bord?

¹ La naiba! (în limba spaniolă) (n.r.)

— Așa e, făcu maimuțoiul, cu un zâmbet care-l nedumeri complet pe bietul om. Și în acest caz, nos... nostromul?

— Care nostrom?

— Hm! rânji iar căpitanul. Am uitat că n-avem nici nostrom. Dar – și ridică vocea – avem, în schimb, un vrednic șef de echipaj! Dumneata adică! Ce aștepți? Ia măsurile cuvenite, nu mai veni pe capul meu pentru orice nimic...

— Păi nu v-am spus ieri la amiază, când m-ați angajat, că toată viața n-am făcut decât cabotaj între Managua și San José?

— Mi-ai spus așa ceva? *No, boy!*, nu-mi amintesc! Halal șef de echipaj!

— Și atunci...

— Ascultă, măi *beachcomber*²! Vântură-cheiuri nenorocit ce ești! Nu mă mai plictisi așa de dimineață! Spune-i mecanicului să mărească presiunea. Cu toată viteza.

— Încotro?

— Înainte!

— Ce direcție?

— Ieși afară!

— Nu s-ar putea să-mi dați ordine în limba spaniolă?

— Afară! Ieși! Trimite-mi bucătarul!

Câteva minute mai târziu, cel care îndeplinea această funcție pe *Europe*, un mulatru bătrân,

¹ Nu, băiete (în limba engleză) (n.r.)

² Persoană care umblă de-a lungul plajei, în căutare de obiecte valoroase sau interesante. (în limba engleză) (n.r.)

cu cercei de argint la urechea stângă, intră umil în cabina căpitanului, cu o tavă.

— Ție cum îți zice, ureche găurită? îl întrebă căpitanul.

— Nenorocitul de mine, se văită bătrânul. Stăpâne, ați uitat cum mă cheamă?

— Am uitat, n-am uitat, ce te interesează? Eu n-am uitat, dar vreau să mă asigur că tu îți mai cunoști numele!

— Acestea-s cuvinte aducătoare de nenoroc, stăpâne... Cum să-mi uit numele? Nici pasărea cerului nu-și uită numele, dar eu, un om bătrân... Sunt tot vechiul vostru slujitor Riam d'Almez y Sequera Major, d'Al...

— Destul! M-am convins. Nu te holba la mine! Ieși!

Cu o grijă semnificativă pentru importanța ce-o acorda propriei persoane, căpitanul se pregăti pentru micul dejun. Întâi de toate examina cu un ochi critic încăperea în care se afla, ca și când s-ar fi găsit acolo pentru întâia dată, amănunt care l-ar fi nedumerit pe oricare dintre marinarii îmbarcați pe *Europe*, găsi cu greu un șervet, apoi paharul, le așeză pe masă, își clăti gura cu un gât bun de whisky, din sticla adusă de Riam d'Almez y Sequera Major, d'Al..., apoi luă farfuria cu *ham and eggs* și împinse către margine tava, un argint vechi, înnegrit, cu niște incrustații aproape șterse, înfățișând probabil momentul când Alfons cel înțelept dădea pe gât prima cupă cu Porto, în cinstea inaugurării tabelor alfonsiene... În fine, vru să se apuce de înfulecat, când o tuse cu expectorații bogate îl deranja pentru moment și, după ce căută zadarnic cu privirea o scuipătoare, se duse să stropească oceanul de la înălțimea covertei, iar când se întoarse, binedispus ca omul scăpat de un necaz, constată că farfuria cu mâncare dispăruse...

Cineva își bătea joc! Căpitanul trase câteva înjurături, stârnind pe puntea lui *Europe* o adevărată furtună, care-i mătură pe toți, cu excepția lui Lardea; acesta ieșise la plimbare cu cobra Felicia, încolăcită pe brațu-i stâng... Zbieră și la el, însă Lardea trecu fără să-și schimbe pasul ca pe lângă nimic, fără să-l observe; furiosul căpitan se înfipse în fața scamatorului, el mărunț și gras, Lardea înalt și osos, și abia atunci observă cobra.

— Ce jivină-mi văd ochii!? Cum ai îndrăznit să aduci pe vaporul *meu* un șarpe blestemat ca ăsta? Imediat să-l arunci peste bord!

Aici interveni Vinoacă:

— Ba cum să nu, căpitane Rips! Ieri, după câte-mi amintesc, te-am avertizat de cobră... Și n-ai avut nimic împotriva.

Lupul de mare fu parcă ușor surprins de acel „căpitane Rips“, pe care i-l azvârlise acrobatul, ochii lui clipiră repede ca și cum vântul sărat l-ar fi lovit pe neașteptate în față, apoi privi în sus, la scamator.

— Și tu de ce taci?

Din nou, Lardea nu-l văzu; se uita peste el, spre orizont, cu genele ușor lăsate, cu fața lui prelungă și frumoasă, deschisă toată unui gând parcă, unui singur gând. Auzise oare toată zarva ce-o făcea căpitanul? Vinoacă se amestecă iar.

— Prietenul meu, marele scamator Lardea, tace fiindcă așa-i este felul...

În acest timp, Lardea pornise iar, ocolindu-l pe căpitan, și în ritmul mersului larg se legăna și cobra, ca un semn de întrebare deasupra umărului său.

Căpitanul Rips se plimba pe punte cu un pas mai puțin sigur decât ar fi voit și fără a reuși să ascundă un anumit aer de nedumerire, ce-i încrețea mai ales obrazul dinspre babord, ridicându-i colțul gurii și, puțin, partea stângă a buzei superioare, care se mula defectuos pe dantura-i falsă; din cauza aceasta, figura lui era asimetrică, aducând puțin cu acele măști de teatru, vesele pe o parte, triste pe cealaltă.

Cu o mutră aproape la fel de nedumerită își urmărea căpitanul, printr-un luminator oblic, dintr-o încăpere de sub punte, bucătarul Riam d'Almez etc...

Într-acestea, Vinoacă se apropie de scamator, și cum stăteau rezemați de bară, aplecați deasupra oceanului, și muți, un albatros pluti pe aproape, și în aceeași clipă amândoi trecură prin tresărirea aceea neașteptată a călătorilor care-și dau seama deodată, mai profund, mai deplin, că au pornit într-adevăr. Uneori, tresărirea aceasta, izbitura aceasta, care zguduie întreg corpul din creștet până-n tălpi, vine târziu, zile întregi după începutul drumului, uneori nu vine deloc. Și atunci omul călătorește fără să-și dea seama... Oricum, poți considera că ai început drumul numai după ce treci prin această bruscă luminare...

Albatrosul, cel aducător de revelații, se roti, fâlfâind rar pe deasupra punților murdare și se îndepărtă, întinzând după sine privirea lui Vinoacă, și privirea acestuia se tot întinse, rupându-se deodată. Bătu clopotul de cart, probabil anapoda, fiindcă pe vapo-rașul ăsta, pe *Europe*, parcă se dereglase ceva, și când, după al șaptelea, sau poate al zecelea pahar cu whisky,

căpitanul Rips apăru pe punte zbierând: „*Boys, get all canvas set!* Băieți, ridicați toate pânzele!“, unul dintre fochiști, care făcea parte din oamenii recent angajați, căzu pe punte hohotind, și era cât pe-acisă-și dea duhul de râs, iar când își reveni, zise în gura mare că acest vaporaș e un coșmar, o glumă, un butoi condus de căruțași, și râse iar.

Nu se știe de ce, râsul *fireman*¹-ului, un râs destul de neplăcut, îi enervă grozav pe toți.

— Plutim în necunoscut, îi zise Vinoacă lui Lardea, și dacă vrei să mă crezi, abia adineauri, când pasărea aceea mare ne-a șters cu umbra, m-am trezit cu adevărat cu picioarele pe puntea asta păcătoasă, până acum parcă nici nu eram sigur că aș fi fugit de la „Bix“; și uite ce-am să-ți mai spun: am stat de vorbă cu timonierul, un negru de treabă care mi-a arătat busola și apoi mi-a arătat ciocul navei: pe scurt, ce vreau să zic, nu mergem încotro era vorba. Șmecherul ăsta de Rips s-a îmbătat ca un porc, iar vaporul lui plutește, înțelegi tu, în altă direcție. Asta mi-a arătat negrul, și mi-a zâmbit, și a lătrat ceva de neînțeles, făcând semn către căpitanul Rips... Dar despre ce este vorba n-am înțeles...

Lardea dusese arătătorul la obraz, în colțul din dreapta al gurii, și-l privea pe căpitan; acesta înțepe-nise la pasarelă și se chiora de acolo în zare, iar nasul îi strălucea ca un far de poziție.

— Să mă ia dracu dacă înțeleg ce vrei să spui! se supără Vinoacă, după ce-și răsuci de câteva ori gâtul de la căpitan la scamator și de la scamator la căpitan. Dar ce este mai grav e că încă de ieri-seară parcă mi

¹ Fochist (în limba engleză) (n.r.)